

Hľadáme odpovede na fenomén starnutia

Bernardína Bodnárová, IVPR

14. Máj 2010
Dunajská Lužná

**„Na svete je obrovské množstvo
výskumov, vedci
dokážu kadečo, ale najväčším
orieškom ostáva starnutie“**

Steven N. Austand.: Proč starneme, 1999.

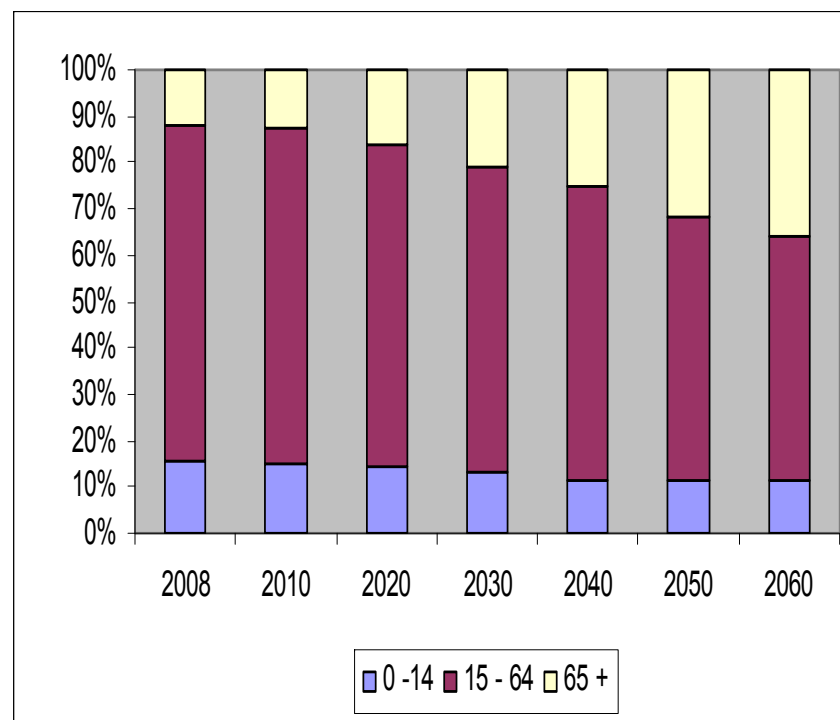
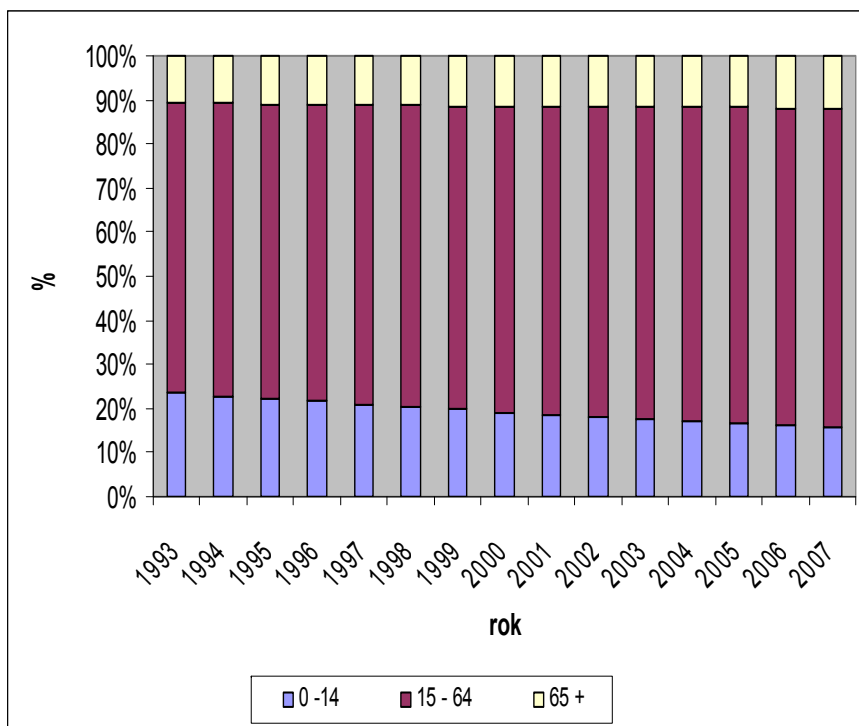
Príspevok sa zameriava na 3 oblasti spojené so stárnutím

- Starnutie populácie z hľadiska demografie
- Starnutie populácie a potreba zdravotných služieb (jeho subjektívne vnímanie)
- Starnutie populácie a potreba sociálnych služieb

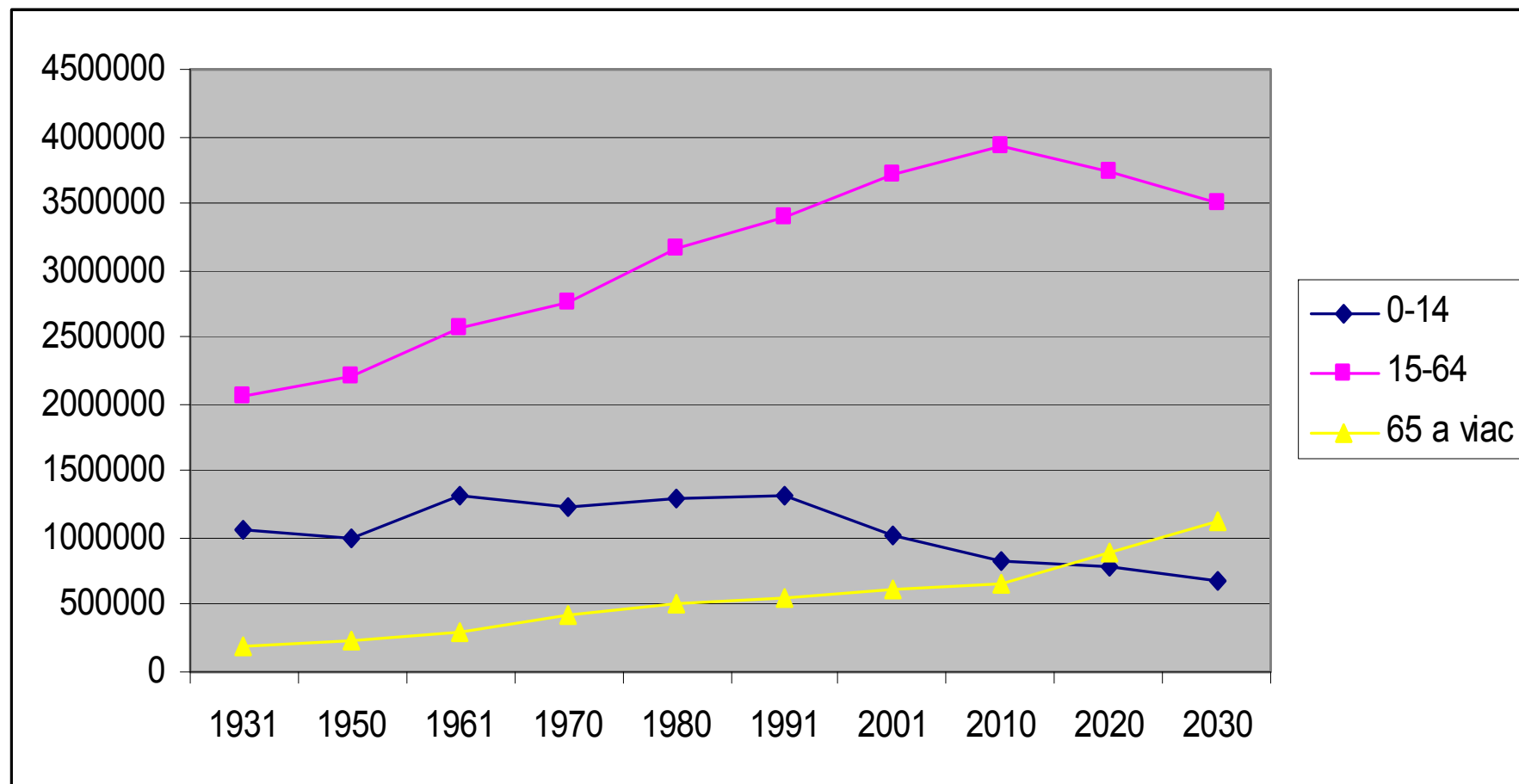
Zdroje: - štatistické dáta

- sociologické výskumy: domáce i
zahraničné.

Vývoj populácie SR v rokoch 1993 – 2007 a predikcia do roku 2060 (%)

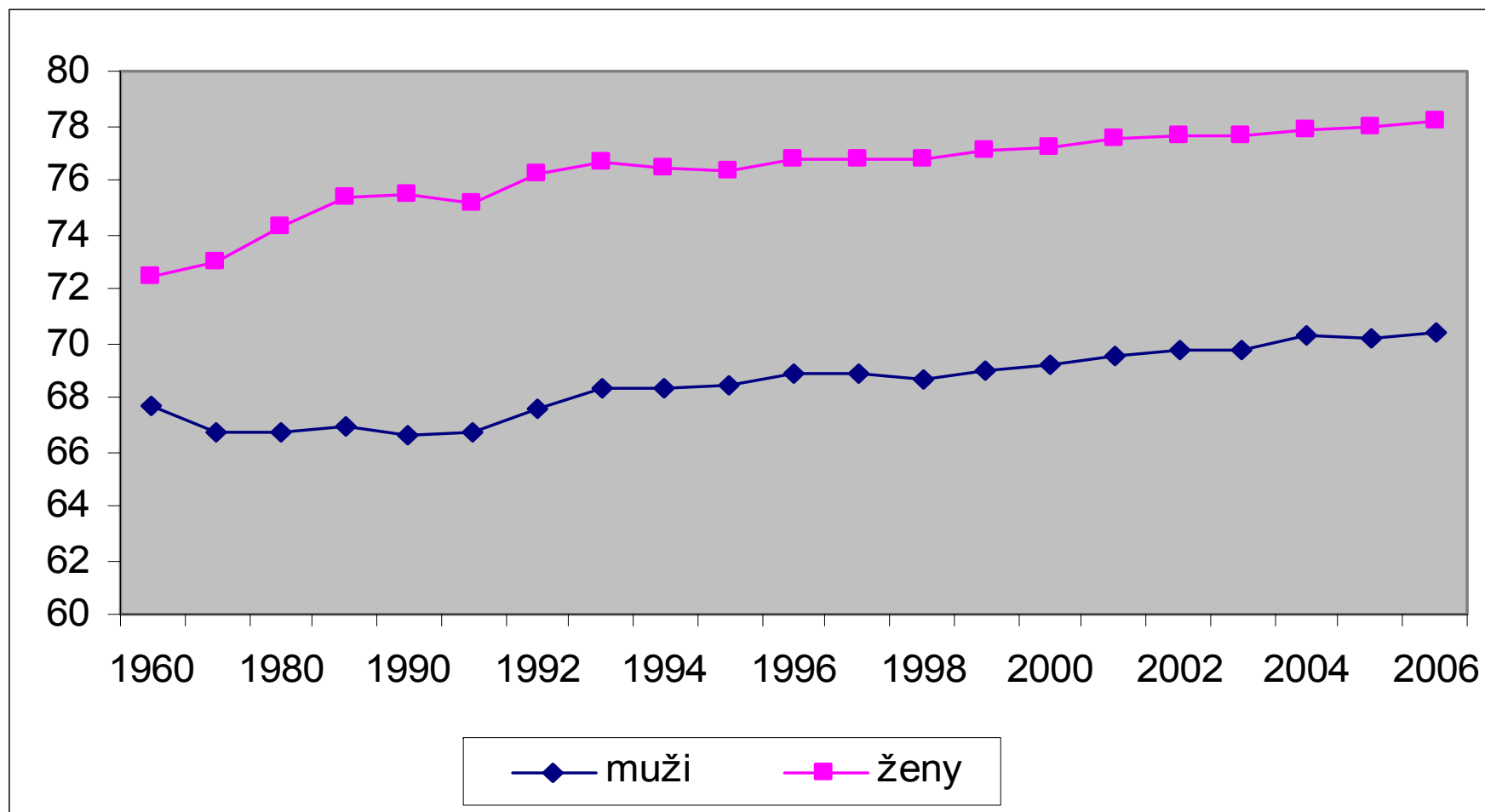


Vývoj obyvateľstva SR podľa základných vekových skupín v rokoch 1931 -2030



Zdroj: Historická ročenka ČSSR (do roku 1980), Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 za SR a okresy. Obecné tabuľky - dáta za rok 2001. ŠÚ SR, BA 2000., prognózy 2008 až 2060 : Eurostat, EUROPOP 2008 convergence scenario, 72/2008 - Statistics in focus

Stredná dĺžka života mužov a žien v Slovenskej republike pri narodení v rokoch 1960 -2007.

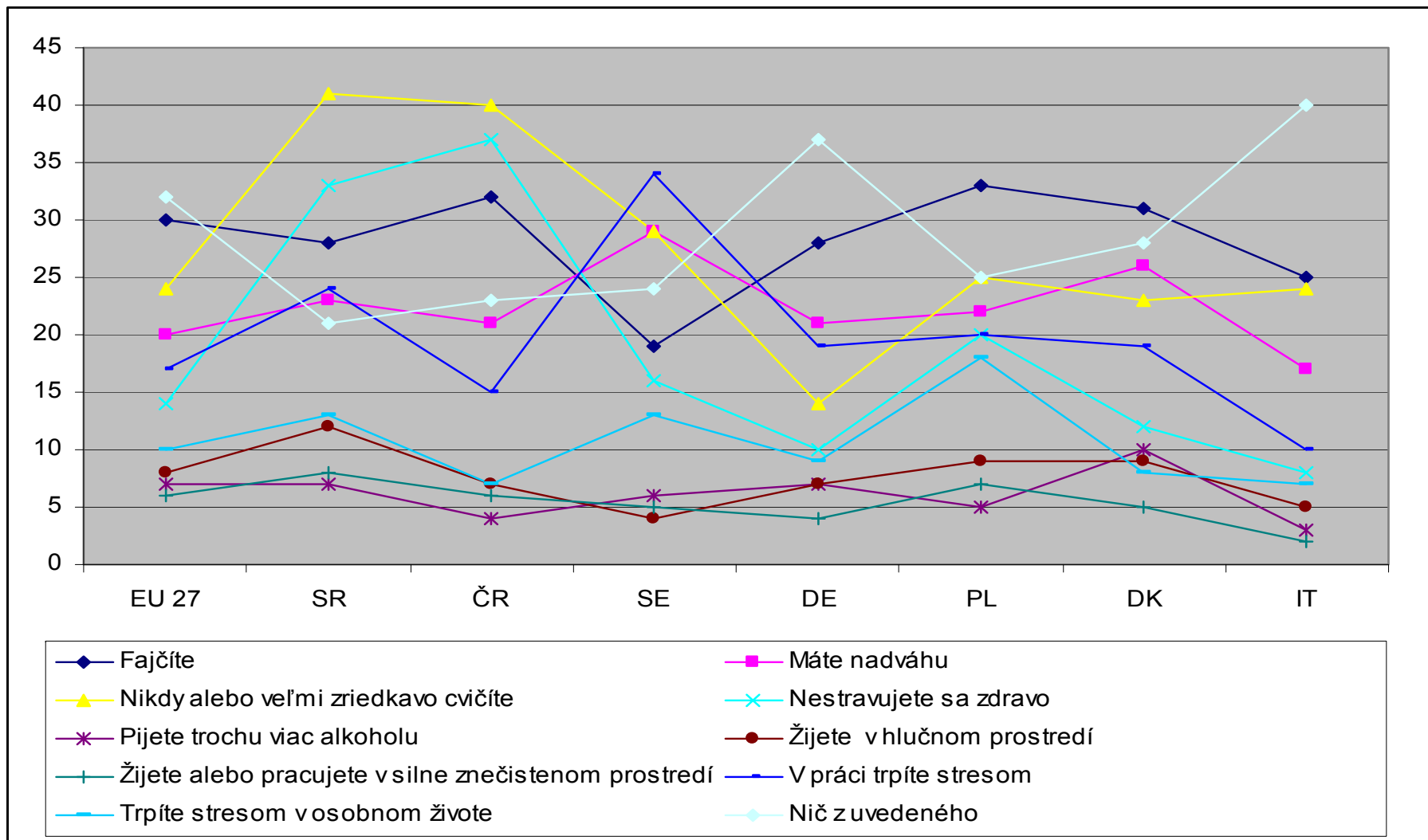


Zdroj: Štatistické ročenky SR, ŠÚ SR.

Očakávaná doba dožitia pri narodení a očakávaná doba života v zdraví, 2005

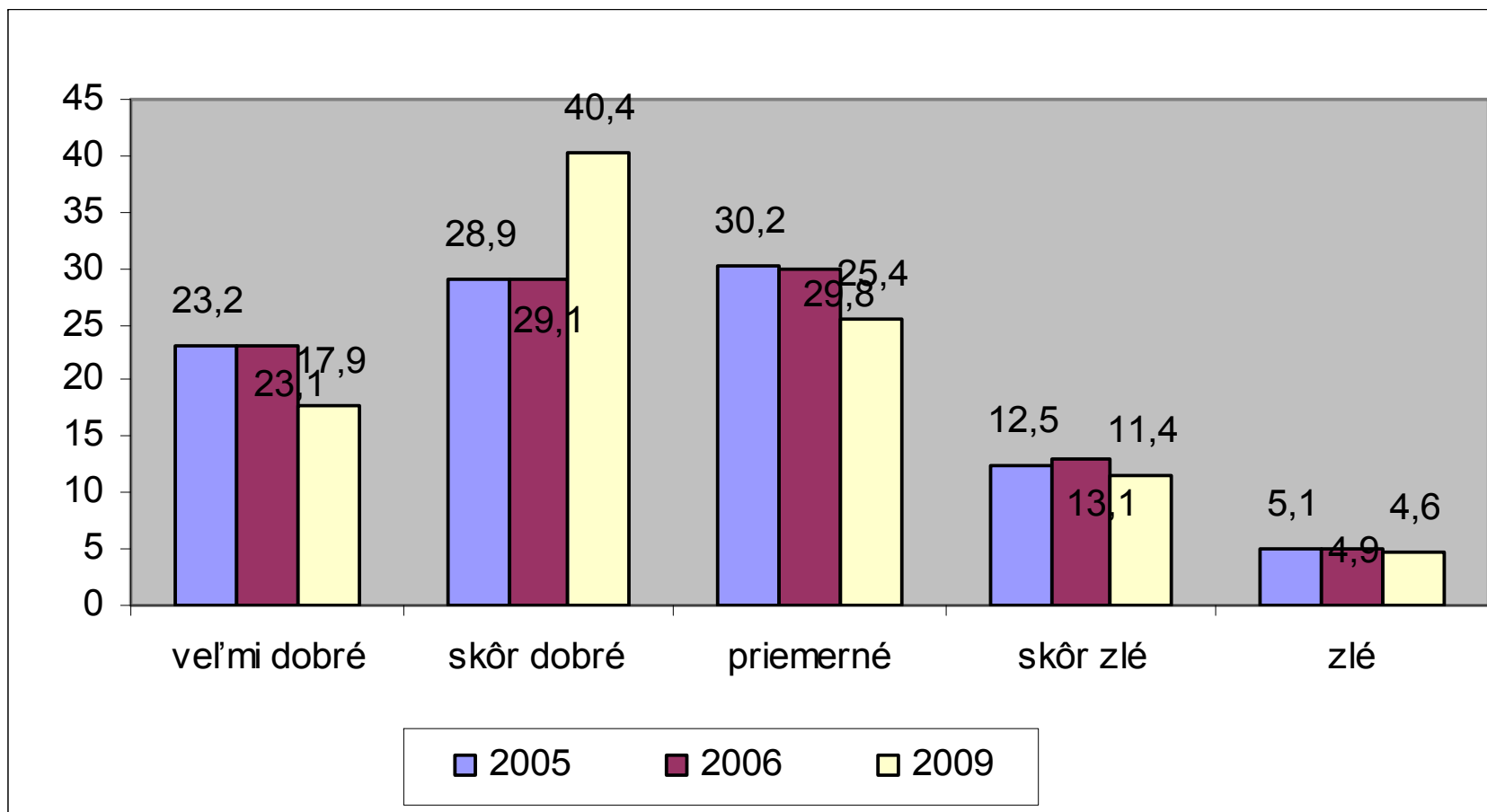
Krajina	Roky v zdraví v čase narodenia	Očakávaná doba dožitia	Časť doby dožitia bez disability v %	Roky v zdraví v čase narodenia	Očakávaná doba dožitia	Časť doby dožitia bez disability v %
	muži			ženy		
SK	54,9	70,2	78,3	56,4	78,1	72,2
CZ	57,9	72,9	79,4	59,9	79,2	75,6
HU	52,0	68,7	75,7	53,9	77,2	69,8
PL	61,0	70,8	86,2	66,6	79,3	84,0
AT	57,8	76,7	75,4	59,6	82,3	72,4
DK	68,4	76,0	90,0	68,2	80,5	84,7
SE	64,2	78,5	81,8	63,1	82,9	76,1

Aktivity, na ktorých sa respondent podieľa sám (% pozitívnych odpovedí)



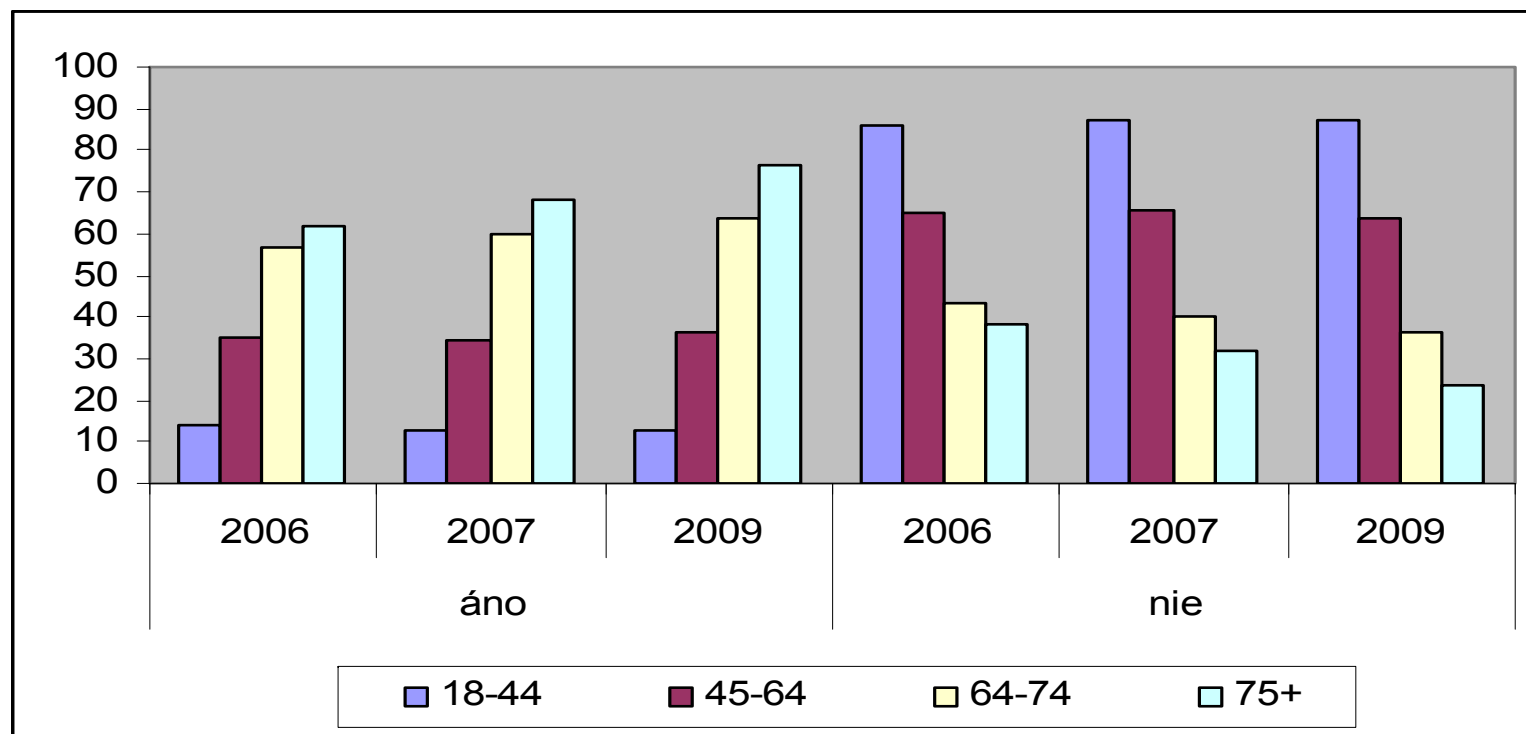
Zdroj: Health and long-term care in the European Union. Eurobarometer, December 2007 – report.

Subjektívne hodnotenie všeobecného zdravia v rokoch 2005, 2006 a 2009 (%)



Zdroj: EU-SILC

Zhodnotenie chronického ochorenia osôb podľa veku 2005, 2006 a 2009 (%)



Zdroj: EU - SILC

Poznatky z empirickej sociologickej sondy – starostovia o službách v obci

- **Štruktúra mini vzorky:**
- 25 interview (starostovia 10, iní pracovníci obecných úradov 13, 2 nebolo možné identifikovať pozíciu)
- Odpovedali muži i ženy,
- Najväčší počet z obcí s 500 až 1999 obyvateľmi (14), 2 obce ešte menšie ostatné mali viac 2000 obyvateľov

- **Okruhy otázok:**
- Poznatky o obyvateľstve
- Vypracovanie plánu rozvoja služieb
- Kvalita služieb v obci
- Zodpovednosť za služby
- Možnosť včlenenia svojpomoci pri poskytovaní služieb
- Preferované služby
- Stav v službách pre starších a ZP ľudí
- Dostupnosť služieb

Zistenia:

- zloženie obyvateľstva (obce majú pomerne podrobné informácie o svojich obyvateľoch, najmenej informácií majú o obyvateľoch so zdravotným postihnutím resp. o ich potrebách, vrátane deti i dospelých)
- plán rozvoja služieb: 8 obcí malo takéto plány, 16 nemalo
- dôvody neexistencie vypracovaného plánu: nemajú dostatočné kapacity -7; nepotrebujú taký plán – 2; nezaväzuje ich zákon -1; nemajú peniaze -1,
- kvalita služieb: prevažujú kvalitné služby (12), tak napoly (7) boli 4 sťažnosť sa občas objaví
- problémy súvisiace s poskytovanými službami podľa starostov **po existujúcich skúsenostiach** so zabezpečením služieb pre občanov:
- občania požadujú aby služby boli poskytované bezplatne
- chýbajú sociálni pracovníci na poskytovanie služieb
- nedostatok pracovníkov, ktorí by monitorovali domácnosti v teréne a zistili potreby občanov
- v malých obciach je malý rozpočet na služby, nedostatočná mobilita pracovníkov a potreba kúpenia dopravného prostriedku
- potreba prepravnej služby
- nedostatok finančných prostriedkov na skvalitnenie poskytovaných služieb

Zodpovednosť za služby

	Počet odpovedí
obec, mestská časť	13
vyšší územný celok (VÚC, župa)	14
štát	13
mimovládne organizácie (MVO)	1
súkromný sektor	1
iný, kto	rôzne úrovne spolu 1

Možnosť včlenenia svojpomoci

išlo by to aj v našej obci, lebo ľudia chcú pomôcť jeden druhému	8
nešlo by to, lebo každý sa usiluje získať niečo iba pre seba, svoju rodinu	13
iná možnosť,	2

Súčasný stav v službách pre starších ľudí a ľudí so ZP

služieb je dostatok, ale starší/zdravotne postihnutí nemajú finančné prostriedky na ich kúpenie	6
služieb je dostatok, ale sú nekoordinované, takže niekde je ich prebytok, inde nedostatok	1
služieb je asi aj dostatok, ale chýbajú informácie o tom, kto ich poskytuje a za akých	3
služieb je dostatok, ale starší/zdravotne postihnutí uprednostňujú starostlivosť rodiny	9
iný názor,	2

Dostupnosť služieb

Služby sú pre:	Počet odpovedí
všetky služby len pre našich obyvateľov	11
všetky služby aj pre iných	3
niektoré sú len pre našich občanov, niektoré aj pre občanov iných obcí	9
iná možnosť	

Na záver

- Sociálne služby tvoria veľmi dôležitú súčasť modernej sociálnej politiky
- S postupujúcim starnutím obyvateľstva sa do popredia dostávajú otázky s hľadáním nových ciest ako sa so vznikajúcou situáciou vyrovnáť
- Krajiny hľadajú nové modely fungovania služieb a ich spoločnou charakteristikou sa stáva dostupnosť hlavne pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva
- V rámci transformácie je snaha o čo najväčšiu adresnosť a dostupnosť služieb v domácnosti
- Lokálna úroveň môže byť posunom služieb k lepšej dostupnosti, vyššej kvalite i efektívnosti
- Vzhľadom na štruktúru osídlenia sa môže stať aj nevýhodou tak pre obce ako i užívateľov služieb (máme príliš rozdrobenú sídelnú štruktúru s prevahou malých obcí)
- **Riešenie:** koordinácia postupu v plánovaní i rozvoji služieb nie pre jednotlivé obce, ale pre skupiny blízkyh obcí

Ďakujem za pozornosť

Bodnarova@sspr.gov.s